

- **Investiguem l'autor.**

A.1– Notes Biogràfiques mínimes.

Àngel Guimerà i Jorge va néixer a Santa Cruz de Tenerife el 6 de maig del 1845. Dramaturg, poeta i eminent orador polític. El seu pare, Agustí Guimerà, fill d'una antiga família del Vendrell (Baix Penedès), va anar a les illes Canàries per ajudar a un oncle seu que hi tenia establert, un negoci de vins. Al cap d'uns anys d'estada a Santa Cruz, és va casar amb Margarita Jorge, filla d'una família canària. Quan Guimerà no havia complert encara els set anys, el seu pare va decidir liquidar el negoci i traslladar-se amb la família a Catalunya (al Vendrell).

Del 1859 al 1862, va estudiar al Col·legi de Sant Antoni, dels pares Escolapis, a Barcelona, on va aprendre la tècnica de versificar en castellà. De retorn al Vendrell, els germans Ramon i Vidales li van encomanar el seu fervor per la Renaixença i, gràcies a ells, és vincula al moviment literari català. És reunien a la rebotiga d'una farmàcia de la plaça del Pi, amb joves intel·lectuals (Francesc Matheu, Francesc Ubach i Pere Aldavert, amb qui començà una amistat de per vida).

El 1870, la família es trasllada a Barcelona i Guimerà va entrar en relació amb l'agrupació "La Jove Catalunya" i va publicar la primera poesia *El rei i el conseller*, a la revista "La Gramalla". Aquest mateix any, va assistir per primera vegada a la festa dels Jocs Florals.

El 1871 va ser un dels fundadors del setmanari «La Renaixensa», que posteriorment, ja convertit en diari, va dirigir fins al 1874.

El 1875 va obtenir un accèssit als Jocs Florals amb *Indíbil i Mandoni*, i l'any següent va guanyar la Flor Natural, amb *Cleopatra*; el 1877 va guanyar alhora la Flor Natural, l'Englantina i la Viola, per *L'any mil*, *El darrer plany d'en Claris* i *Romiatge*, respectivament i va ser proclamat Mestre en Gai Saber. Bona part de la seva producció poètica va ser recollida en un volum el 1887. El 1920 va publicar el *Segon llibre de poesies* amb pròleg de Lluís Via.

Atret pel teatre, el 1879 va estrenar la seva primera tragèdia en vers, *Gala Placídia*, seguida, el 1883, de *Judith de Welp*, obres que se situen dins la tradició del romanticisme històric.

El 1884, va a viure amb la família del seu amic Pere Aldavert, amb la qual conviurà fins a la mort.

El 1886, va estrenar *El fill del rei*, que el consagra com a autor teatral i li va obrir les portes dels escenaris estatals. Dos anys després, *Mar i cel*, que va obtenir un èxit sense precedents, va ser traduïda a vuit idiomes, va iniciar la projecció internacional de l'autor. Aquesta obra va iniciar l'etapa de plenitud de Guimerà, que es va estendre fins al 1900, i en la qual va estrenar les seves obres més representatives: *Maria Rosa* (1894) i *Terra baixa* (1897), i *La filla del mar* (1900), repetidament portades al cinema, i que recullen amb trets realistes els homes i els conflictes de la Catalunya coetània. Les tendències romàntiques s'hi mostren més matisades i hi ha constància de les seves inquietuds socials.

Manelic, el protagonista de *Terra baixa*, encarna les virtuts de l'home que ha crescut enmig de la natura i s'enfronta amb una societat egoista i corrompuda. Dins una òptica conservadora, va tractar ja aquest tema a *La festa del blat* (1896), en la qual un anarquista deixa els seus ideals en entrar en contacte amb un món rural i arcaic.

El 1889 va presidir els Jocs Florals de Barcelona i va ser elegit president de la Lliga de Catalunya. El seu catalanisme és explícit en dos monòlegs, *Mestre Oleguer* (1892) i *Mort d'en Jaume d'Urgell* (1896), recreació de dos episodis històrics amb inquietuds contemporànies.

Unes altres obres escrites durant aquests anys, d'una qualitat desigual, són *Rei i monjo* (1890), *La boja* (1890), *L'ànima morta* (1892), *Jesús de Natzaret* (1894), *Les monges de Sant Aimant* (1895) i *Mossèn Janot* (1898).

A partir del 1900 va intentar connectar amb els nous corrents sense tenir en compte. En aquesta nova etapa escriu drames realistes i cosmopolites, que va assenyalar una ràpida davallada en la seva producció: *Arran de terra* (1901), *La pecadora* (1902), *Aigua que corre* (1902), *La Miralta* (1905), entre d'altres.

Va produir encara obres de qualitat, com *Sol, solet* (1905), amb què va retornar al drama realista de temàtica rural, i *L'aranya* (1906), d'arrel naturalista.

Els gustos modernistes s'evidencien en *La Santa Espina* (1907), *La reina vella* (1908), *Titaina* (1910), *Sainet trist* (1910) i *La reina jove* (1911).

En 1913–1915, estrenaren algunes de les seves obres.

El 1916, el govern francès li atorga la Creu de la Legió d'Honor.

Després d'uns quants anys de silenci, va reprendre la seva activitat amb *Jesús que torna* (1917), condemna no argumentada de la guerra, i *Indíbil i Mandoni* (1917) que recupera la temàtica dels anys de joventut.

Els darrers anys del segle XIX, Guimerà havia assolit el cim del seu prestigi. Va tenir un paper important en la política del moment: va ser portador del Memorial de Greuges a Madrid, va intervenir en l'Assemblea de la Unió Catalanista de Manresa (26 de març del 1892); va ser elegit el 1894 president d'aquella entitat i va presidir també l'Assemblea de Balaguer. Com a president dels Jocs Florals, el 1892, va començar el seu discurs amb "*Catalunya no ha mort*", que va ser àmpliament comentat per la premsa de l'època i va tenir un fort ressò popular. Va ser elegit president de l'Ateneu Barcelonès (1895), on va pronunciar en català, fet insòlit a l'època, el seu discurs inaugural. Els seus discursos polítics, pronunciats arreu de Catalunya, van ser recollits en el volum *Cants a la pàtria*, publicat el 1906, i dedicat al seu amic Pere Aldavert.

El 1909, en rebre un homenatge de la multitud, la seva figura era ja més representativa que combativa. Àngel Guimerà va estar acompanyat a la tribuna pels senadors, pels diputats a Corts i pels directors dels diaris de tot Catalunya.

Va ser membre numerari (1911) de l'Institut d'Estudis Catalans.

Del 23 de febrer al 3 de març del 1924, l'actor Enric Borràs va fer una curta tanda de funcions per acomiadar-se del públic català abans d'embarcar cap a Amèrica. Es van representar, entre d'altres, *Terra baixa*, *Mar i Cel* i *Mossèn Janot*. Aquestes van ser les darreres vegades que Guimerà va sortir a l'escenari reclamat pels aplaudiments entusiàstics del públic.

Va morir a Barcelona, al seu domicili del carrer Petritxol, el 18 de juliol del 1924.

A.2– Gèneres literaris que conrea, obres.

Àngel Guimerà va escriure poesia, prosa i teatre. Entre les seves obres teatrals cal **destacar**: *Terra Baixa*, *Mar i cel*, *En Pólvora*, *Maria Rosa*, *La festa del blat* i *La filla del mar*.

Altres obres: *Gala Placídia*, *El rei i el conseller*, *Mossèn Janot*, *Jesús que torna*, *Indíbil i Mandoni*, *Mestre Oleguer*, *Mort d'en Jaume d'Urgell*, *Rei i monjo*, *La Boja*, *L'ànima morta*, *Jesús de Natzaret*, *Les monges de Sant Aimant*, *Arran de terra*, *La Pecadora*, *Aigua que corre*, *Sol, solet*, *La Miralta*, *L'aranya*, *La Santa Espina*, *Titaina*, *La reina vella*, *La reina jove*, *Sainet trist*, *Andrònica*, *La sala d'espera*, *La Baldirona*, *Al cor de la nit*, *Alta banca*, *Cants a la pàtria*.

A.3- Corrent literaria amb que s'identifica.

S'identifica amb la corrent del realisme perquè tracta sobre les vides d'uns personatges d'una classe social pobra, de treballadors dominats per un amo, un amo de tot. Dins d'aquesta corrent literaria ocupa un primeríssim lloc en la consolidació del teatre català modern. Si bé en els seus inicis Guimerà va mostrar preferència per la tragèdia romàntica, els seus plantejaments teatrals es van acostar, gradualment, al drama realista contemporani.

A.4- Estilística.

Els personatges fan un clar ús del llenguatge col·loquial com per exemple l'expressió rural ne tenim, el que ens dona la gana, que s'utilitzava molt en el camp. També utilitzen un llenguatge vulgar, gràcies a que Guimerà dóna vida als seus personatges segons la condició social a la que pertanyen, utilitzen molt la retòrica. La ironia és un altre dels aspectes que caracteritzen aquests personatges, això es pot comprovar a la frase *deia que és guapo el teu... promès*. Guimerà utilitza un llenguatge molt popular i agafa algunes accepcions del castellà. Predominen les frases breus i a més és un diàleg bastant viu; no hi ha cap descripció llarga ni cap tipus de monòleg.

• Aproximació a l'obra escollida.

B.1- Importància i significació que se li dóna a l'obra. Per què?

Se li dóna molta importància i significació a l'obra, ja que Àngel Guimerà aconsegueix crear un prototip d'home simple i pur que contrasta fortament amb la gent de la terra baixa, encarna les virtuts de l'home que ha crescut enmig de la natura i s'enfronta amb una societat egoista i corrupta. Dins una òptica conservadora i que vol representar, en definitiva, la societat de l'època. És una de les obres més conegudes i més representatives de l'autor i a sigut representada al cinema com *Marta of the lowlands*.

- **Resum de l'obra proposada.**

Durant el primer acte se'ns presenten els personatges de l'obra: caràcters, importància dins la trama, relació amb els protagonistes, etc. També podem captar que hi ha algun secret que l'amo, Sebastià vol tapar.

En Sebastià i la Marta festegen, però per pagar els deutes, en Sebastià s'ha de casar amb una pubilla de bona família. Com que tothom s'imagina que la Marta festeja amb ell, cap pubilla el vol per marit. Per tapar aquesta situació, ell decideix casar la Marta amb algú de fora. A través d'en Tomàs, que és l'únic que no sap res del muntatge, sap d'en Manelic, un pastor, a qui proposa en matrimoni a la Marta. En Manelic està molt content i baixa de la Terra Alta per casar-se amb la Marta, a qui estima purament. Per ell el matrimoni no és de conveniència sino d'amor. La Marta, però, no hi està d'acord, i tot i que en Manelic li fa fàstic, s'hi casa per ordre d'en Sebastià. Un cop viuen junts, el Manelic s'adona que la Marta no l'estima, i això el fereix molt.

En el segon acte, en Manelic ja està casat amb la Marta i sembla que només s'entén amb la Nuri. Això atrau l'atenció de la Marta, que comença a tenir jels i veure d'una manera diferent a en Sebastià. La Marta explica el seu passat i com va conèixer a en Sebastià. En Manelic, a mesura que sap del muntatge s'enfada més, i cansat de tanta burla i malícia, vol tornar a la Terra Alta. Aleshores és quan veu que la Marta també l'estima i tots dos volen fugir junts. En l'intent, són interceptats pel Sebastià i el Mossèn. La Marta es queda tancada al molí sota la vigilància dels pagesos i en Manelic és fet fora de la Terra Baixa.

En el tercer acte es veu com els pagesos s'adonen de la seva equivocació d'haver fet fora en Manelic i d'haver seguit les ordres d'en Sebastià. En Manelic torna per enfrontar-se a en Sebastià i endur-se la Marta que està malalta i diu que no pot viure sense en Manelic. Durant l'enfrontament, en Manelic mata en Sebastià i el compara amb un llop, seguidament marxa amb la Marta a la Terra Alta, ja que la Terra Baixa es una terra egoista i corruptuda.

D- Anàlisi d'elements estructurals.

D.1- Descripció de l'ambient i l'època.

L'obra se situa a la Terra Baixa (el món rural), símbol de la corrupció, la misèria moral i material humana, les complicacions, els mals esperits, la tafaeria, la malícia, la pressió social i els prejudicis.

En contraposició a la Terra Baixa, existeix la Terra Alta, a les muntanyes d'on ve en Manelic, símbol de la puresa, la llibertat, la veritat, la simplicitat i la vida digne i honrada. Sense mals entesos i burles, ni persones marginades. De personalitat més primitiva, més natural i més animal.

L'època de l'obra se situa a l'any 1897 en la terra baixa de Catalunya, aquells dies.

D.2- Punt de vista narratiu i justificació.

El temps verbal utilitzat és el present ja que és una obra de teatre i els personatges ho representen . El pronom més freqüent és la primera persona. Predominen les frases breus i a més és un diàleg bastant viu; no hi ha cap descripció llarga ni cap tipus de monòleg.

D.3- Anàlisi psicològic dels personatges principals.

Manelic: En Manelic és originari de la Terra Alta. En tota la seva vida no ha vist més persones que els seus pares i en Tomàs, un ermità, que ha viscut sempre de les seves ovelles. És una persona innocent, amb trets i instints animals. Arriba de la terra alta a la terra baixa per casar-se amb la Marta, la noia amb qui sempre havia somniat. El seu casament, però, és un engany, i de ser el que més desitjava en aquest món passa a ser una tortura que l'empeny a tornar a la Terra Alta. Així, els sentiments d'en Manelic cap al poble, la Marta i la Terra Baixa canvien al llarg de l'obra fins arribar a un punt que són insostenibles per a ell. En Manelic mata el seu contrincant, el Sebastià, i se'n torna amb la Marta a la Terra Alta, sent aquest un final feliç.

Marta: La Marta es pot considerar en certa manera també un personatge marginat. Els seus orígens són molt pobres, de demanar caritat amb un pare adoptiu al peu de les escales de les esglésies. Ella i el seu pare adoptiu van a para per casualitat a la Terra Baixa d'en Sebastià, i són acollits pel poble, començant a treballar al molí. Molta de la gent de la terra baixa té certs prejudicis contra la Marta, pels seus orígens, però en Sebastià se n'enamora. La Marta es deixa dur per en Sebastià des de ben petita, quan arriba al poble, i davant d'ell es mostra feble. Sap ser amable i dòcil per una part, i agressiva per l'altre. Quan accepta casar-se amb en

Manelic es pensa que ell sap tota la trama que s'ha d'ocultar amb el casament, però ella també ha estat enganyada sense saber-ho. Els seus sentiments respecte en Manelic canvien al llarg de l'obra. Primer no l'aguanta i li fa fàstic, mentre que posteriorment, pel seu caràcter innocent i bondadós comparat al d'en Sebastià, se n'enamora, i vol fugir amb ell a la Terra Alta.

Sebastià: En Sebastià és l'amo de tot. El poder el converteix en una persona egoista i que pensa solament per ell mateix. Estima la Marta des de que ella va arribar de nena a la granja, però no s'hi pot casar per què està arruïnat i necessita una pubilla que li porti molts guanys. D'aquesta manera, busca algú de fora del poble que no hagi sentit a parlar del seu festeig amb la Marta per enganyar-lo i fer-lo casar amb ella. Així troba en Manelic i comença aquí un triangle amorós, en el qual la Marta variarà els seus sentiments i en Sebastià la perdrà, posant-se molt gelós i volent recuperar al preu que sigui a la Marta.

D.4– Anàlisi psicològic dels personatges secundaris.

Tomàs: És l'ermità que casa la Marta i en Manelic, i no sap res de l'engany que es porta a terme. Té molta estima a en Manelic, se'l sent com a fill, i per això sent molta ràbia quan s'adona de l'enredada de la qual se'n sent part culpable per no haver-se'n adonat abans. És innocent i savi. És una persona que sap escoltar i entendre els altres.

Nuri: Germana petita de les Perdigones. Té un caràcter similar al de la Marta i és per això que la seva amistat és molt gran. La Marta se l'estima molt i li fa de germana gran. És una persona bona i innocent, que veiem com canvia també el caràcter al llarg de l'obra, adonant-se de la realitat de la Terra Baixa, despertant, i començant a ser menys innocent. És l'objecte de burles i al mateix temps representa l'única persona decent del poble.

Mossèn: Li diuen així perquè havia estudiat per ser mossèn, però en realitat no ho és. És el majordom d'en Sebastià, totalment obedient a ell. No podem dir massa del seu caràcter per les seves escasses intervencions.

Xeixa: Només surt al començament i té la importància de ser el que ens deixa veure que les coses al poble no van bé, que hi ha algun misteri del qual ningú vol parlar. Això desperta l'intriga de l'espectador. És també, gairebé l'única persona que planta cara al Sebastià, marxant del poble.

Pagesos i pageses: Dins d'aquest grup hi podríem considerar en Nando, en Josep, la Pepa, l'Antònia i el Perruca. Els seus caràcters són similars. En el fons tenen bon cor, però els seus prejudicis i la seva tiferia fan mal a la Marta. D'això ells no se n'adonen fins ben al final de l'obra, durant la qual només fan que criticar i fer cas a l'amo.

D.5– Tipus d'acció, Tipus de temps narratiu.

L'acció transcorreix a casa la Marta.

El temps verbal utilitzat és el present ja que és una obra de teatre i els personatges ho representen. El pronom més freqüent és la primera persona.

D.6– Durada (Període de temps que abarca la història).

La obra de teatre transcorreix a la terra baixa de Catalunya (1897), per aquells dies.

La història abarca un parell de mesos, comença a la primavera (símbol de vida), quan al principi de l'obra surten les perdigones arplegan el blat i acaba quan és comença a moldre el blat de moro en els molins, és a dir a la tardor (símbol de tristesa), quan en Sebastià és mort.

E.- Valoració personal de l'obra escollida. T'ha agradat? Per què?

Aquesta obra m'ha agradat bastant ja que tracta dels sentiments de la gent i l'estimació que és pot crear al conuiu dia a dia, però sobretot la representació tan lograda de la gent de aquella època. També tracta molt bé el tema de les classes socials, perquè diferencia la posició de cadascú (pagesos, caci local, pastors). També fa que cada personatge parli d'acord amb la seva posició social, per això les Perdigones utilitzen un llenguatge molt popular i el Sebastià l'utilitzi de forma més culta.

El que menys m'ha agradat és que tota l'obra transcorre a casa de la Marta, això fa que l'obra sigui un pèl pessada perquè tota l'estona estan en el mateix decorat.

Terra baixa Pàg. 9 de 15

Personatge: Manelic